

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ในครั้งนี้ มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัย จะนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1,890 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) โดยมีขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้ คือ

1.2.1 แบ่งกลุ่มตามอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษา (Cluster Random Sampling)

1.2.2 แบ่งชั้นตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา (Stratified Random Sampling)

1.2.3 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน เทียบสัดส่วนและปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 324 คน

1.2.4 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลาก

ทั้งนี้ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา

ขนาด สถานศึกษา	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ (คน)				รวม (คน)	
	คณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา		คณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกสถานศึกษา			
	ประชากร	กลุ่มตัว อย่าง	ประชากร	กลุ่มตัว อย่าง	ประชากร	กลุ่มตัว อย่าง
ขนาดเล็ก	270	42	945	147	1,215	189
ขนาดใหญ่	90	18	585	117	675	135
รวมทั้งสิ้น	360	60	1,530	264	1,890	324

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 1,890 คน จำแนกเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก 1,215 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดใหญ่ 675 คน และมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 324 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดเล็ก 189 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาขนาดใหญ่ 135 คน

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ตามสถานภาพ และขนาดสถานศึกษา

อำเภอ หรือ กิ่งอำเภอ	ขนาด สถานศึกษา	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ (คน)				รวม (คน)	
		คณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา		คณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกสถานศึกษา			
		ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
เมือง	เล็ก	102	16	357	56	459	72
	ใหญ่	26	6	169	39	195	45
	รวม	128	22	526	95	654	117
ท่าบ่อ	เล็ก	54	8	189	28	243	36
	ใหญ่	26	4	169	26	195	30
	รวม	80	12	358	54	438	66
ศรีเชียงใหม่	เล็ก	36	6	126	21	162	27
	ใหญ่	12	2	78	13	90	15
	รวม	48	8	204	34	252	42
สังคม	เล็ก	38	6	133	21	171	27
	ใหญ่	8	2	52	13	60	15
	รวม	46	8	185	34	231	42
สระใคร	เล็ก	26	4	91	14	117	18
	ใหญ่	12	2	78	13	90	15
	รวม	38	6	169	27	207	33
โพธิ์ตาก	เล็ก	14	2	49	7	63	9
	ใหญ่	6	2	39	13	45	15
	รวม	20	4	88	20	108	24
รวมทั้งสิ้น		360	60	1,530	264	1,890	324

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ จำนวน 1.890 คน จำแนกเป็น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา 360 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกสถานศึกษา 1,530 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 324 คน จำแนกตามสถานภาพ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา 60 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกสถานศึกษา 264 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) มี 2 รายการ คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกสถานศึกษา กับขนาดสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อระดับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scales) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 72 - 73) โดยแยกประเด็นคำถามให้ครอบคลุมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5 ด้าน รวม 48 ข้อ ดังนี้

- 1) ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมเสริม จำนวน 10 ข้อ
- 2) ด้านการปรับรายละเอียดของเนื้อหา จำนวน 18 ข้อ
- 3) ด้านการจัดทำคำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม จำนวน 7 ข้อ
- 4) ด้านการปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
- 5) ด้านการจัดทำสื่อการเรียนรู้ชิ้นใหม่ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามชนิดปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย กำหนดแนวทางและขั้นตอน สำหรับดำเนินการ ดังนี้ คือ

2.2.1 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้ง เอกสารอื่นและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด ขอบข่ายในการสร้างข้อคำถาม เลือกเครื่องมือ และศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือที่ดี

2.2.2 กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ โดยมีข้อคำถามครอบคลุมขอบข่ายการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวม 5 ด้าน

2.2.3 เขียนแบบสอบถามฉบับร่างตามขอบข่ายและกรอบแนวคิดที่กำหนด

2.2.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมเบื้องต้น และปรับปรุงแก้ไข

2.2.5 เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ โครงสร้าง รูปแบบ ความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้อง เหมาะสมด้านรูปแบบ ภาษาที่ใช้ และพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการ IOC. (Index of Item - Objective Congruence) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

- 1) อาจารย์เจตนา ชัยชิต ศษ.ม. (สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา) ศึกษาเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ ความถูกต้องเหมาะสม ทางด้านการคำนวณหาค่าทางสถิติ
- 2) อาจารย์วารุณี เลียววิวัฒน์ชัย ศษ.ม. (สาขาการวัดผลและประเมินผลการ ศึกษา) ศึกษาเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบของเครื่องมือ
- 3) อาจารย์พรรณผกา พวงกันยา กศ.ม. (สาขาหลักสูตรและการสอน) ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านหมากหุ้งจีเหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา
- 4) อาจารย์สังคม ทินาวัฒน์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโลกคอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา

5) อาจารย์ประภาพร บุญพาเกิด กศ.ม. (ภาษาไทย) ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านป่าสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา

โดยกำหนดให้ระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อคำถามแต่ละข้อ ดังนี้ คือ ไม่สอดคล้อง มีค่าเท่ากับ (-1) ไม่แน่ใจ มีค่าเท่ากับ (0) และสอดคล้อง มีค่าเท่ากับ (1) แล้วเลือกข้อที่มีค่า IOC. ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ จำนวน 48 ข้อ (รายละเอียดแจ้งไว้ในภาคผนวก)

2.2.6 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้ (Try out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยใช้หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อและรวมทุกข้อ (Item - Total Correlation) เลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้จำนวน 48 ข้อ ($.39 \leq r \leq .97$) แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ (Reliability) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99) มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 (รายละเอียดแจ้งไว้ในภาคผนวก)

2.2.7 ปรับปรุง แล้วจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ คือ

3.1 ขอนหนังสือขอความร่วมมือจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1

3.2 ขอนหนังสือขอความร่วมมือจัดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ส่งถึงผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

3.3 หลังจากจัดส่งแบบสอบถามเพื่อการวิจัยแล้ว ประมาณ 1 เดือน ผู้วิจัยประสานงานกับสถานศึกษาที่มีกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอรับแบบสอบถามเพื่อการวิจัยคืนด้วยตนเอง โดยได้รับคืนจำนวน 324 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจความสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มี 2 รายการ ได้แก่ สถานภาพและขนาดสถานศึกษา นำข้อมูลจากแบบสำรวจรายการ มาทำการวิเคราะห์ห่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ต่อระดับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาตราส่วน ประมวลค่า ค่า (Rating Scale) โดยใช้ข้อความเชิงนิมิต (Positive Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Five Rating Scales) (บุญชม ศรีสะอาด.2545 : 72-73) มาวิเคราะห์โดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามลำดับ ดังนี้

4.2.1 ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด

4.2.2 ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

4.2.3 ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง

4.2.4 ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย

4.2.5 ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

จากนั้น จึงทำการทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ค่าปฏิสัมพันธ์ ระหว่าง สถานภาพและขนาดสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ต่อระดับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) จากการทดสอบ